

Podgorica, 26. jul 2011.

GODINA DANA LOŠE PRAKSE?

Centar za građansko obrazovanje (CGO) podsjeća javnost da je prije godinu dana (27.jula 2010) Skupština Crne Gore usvojila Zakon o izmjenama i dopunama opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju. Njime je propisano da 220 direktora osnovnih i srednjih škola u Crnoj Gori bira ministar prosvjete, što je dovelo do potpune centralizacije obrazovnog sistema.

Zakon je izbor svih direktora obrazovnih ustanova u Crnoj Gori povjerio jednom partijskom funkcioneru, što za rezultat ima već vidljivo snižavanje ionako slabašne demokratizacije u oblasti gdje je više od 11 000 zaposljenih. Dodatno, upravo bi obrazovanjem trebalo da se osnaži kritički i stručni pogled na društvo i njegov razvoj, što je ovaj zakon u značajnoj mjeri ograničio.

Ministar prosvjete **Slavoljub Stijepović** je prilikom usvajanja zakona istakao da je cilj ovakvog rješenja unaprijeđenje i usavršavanje obrazovnog sistema Crne Gore. To je teško potkrijepiti argumentima i praksom, jer umjesto da predstavnici zaposljenih, roditelja, učenika te lokalne samouprave budu donosioci odluka, oni se marginalizuju iako nesporno upravo oni najbolje poznaju rad i potrebe svoje ustanove.

Većinu u Školskom odboru su do avgusta 2010. činili predstavnici Nastavničkog vijeća, a osim njih u odboru su između ostalih bili i predstavnici Ministarstva, koji su tim svojim učešćem u radu Školskog odbora imali kontrolnu funkciju. Danas, većinu u Školskom odboru čine predstavnici Ministarstva prosvjete, koje direktno bira i razrješava ministar, i koji su dužni da zastupaju stav Ministarstva. Na taj način, partijske elite vlasti vrše kontrolu u školama preko direktora škola i utiču na njihov izbor, a posljedično i na čitav sistem upravljanja u školama i onog duha koji će se tu njegovati.

U Crnoj Gori, do 27 jula 2010. izbor direktora je bio povjeren Školskim odborima. U njemu su većinu činili predstavnici Nastavničkog vijeća tj.nastavnici, jer oni i najbolje mogu znati ko je od njihovih kolega kompetentan da vodi tu ustanovu u naredne četiri godine. Sada, sve direktore osnovnih i srednjih škola bira ministar prosvjete, koji je, političko a ne stručno lice, te samim tim nema reference da odgovori na ovako ozbiljan zadatak (izbor više od 220 čelnika obrazovnih ustanova u cijeloj zemlji).

Podsjećanja radi, i prethodno zakonsko rješenje je davalo ministru značajna ovlašćenja. On je mogao odluku Školskog odbora o izboru direktora potvrditi ili ne potvrditi čime bi se postupak vratio na ponovno odlučivanje, zbog propusta u poštovanju zakonske procedure, što i treba da bude jedina kontrolna uloga ministra.

Centar za građansko obrazovanje
Centre for civic education

Sa lošim zakonskim rješenjima, Crna Gora nije jedina u regionu. U Makedoniji npr. direktore škola bira gradonačelnik opštine čijoj teritoriji škola pripada, koji je po pravilu član političke partije, čime je takođe izbor povjeren ljudima koji obavljaju političke, a ne stručno-profesionalne funkcije. Nije dobro da se Crna Gora u procesu evropeizacije društva čini bližom lošim nego onim najboljim rješenjima i praksama.

Koje su garancije da sadašnji, ili neki ministar u u budućnosti neće izabrati za direktora osobu koja nije dobila ni jedan glas podrške u Nastavničkom vijeću? Zakon ne smije da se oslanja na to da će ministar „oslušivati potrebe nastavničkog kolektiva, roditelja i učenika”, već se njime mora maksimalno suziti prostor za ostvarenje pojedinačnih partijskih interesa kroz obrazovni sistem koji treba da bude u službi javnog interesa.

Najbolji pokazatelj ovakvog izbora direktora osnovnih i srednjih škola jeste nešto što u budućnosti može postati pravilo: posle svake promjene u Vladi, tj. osobe koja će rukovoditi resorom prosvjete, vršiće se promjena direktora škola.

Partitokratski režim uspostavlja kontrolu nad školama ne vodeći računa o kompetitivnosti i stručnosti direktora ne samo kao nastavnika, nego i kao onih koji treba da na tolerantan i dijaloški način rješavaju probleme učenika i škole u cjelini.

Direktori prvenstveno moraju biti dobri menadžeri, interes učenika im mora biti na prvom mjestu, moraju imati podršku kolektiva i viziju razvoja škole, a zapošljene da stalno podstiču na timski rad. Jasno je da centralizacija školskog sistema to ne obezbjeđuje.

CGO smatra da, u skladu sa preporukama Evropske komisije, Ministarstvo prosvjete mora inicirati, a Skupština Crne Gore usvojiti novo zakonsko rješenje po kojem će izbor direktora biti vraćen u nadležnost Školskog odbora, sa ciljem da se obrazovni sistem decentralizuje i time stvore osnovne pretpostavke za njegovo dalje osnaživanje i unaprijeđenje na svim nivoima.

Danilo Ajković
PR